

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Programme 4th Semester Examination, 2023

SEC1-P2-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

UNIT-I

1. Answer any **one** of the following questions: 12×1 = 12
- (a) How many वृत्तिस are admitted in पातञ्जल योग ? Name them. Write a detailed note on any one of them.
- (b) Write a detailed note on ईश्वर according to योगदर्शन ।
2. Explain any **two** of the following Sūtras: 6×2 = 12
- (a) तदा द्रष्टुः स्वरूपेऽवस्थानम् ।
- (b) अभ्यासवैराग्याभ्यां तन्निरोधः ।
- (c) वितर्कविचारानन्दास्मितारूपानुगमात् सम्प्रज्ञातः ।
- (d) तत्प्रतिषेधार्थमेकतत्त्वाभ्यासः ।
3. Write short note any **two** of the following questions: 3×2 = 6
- परवैराग्यम् ; असम्प्रज्ञातसमाधिः; प्रणवः ।

UNIT-II

4. Answer any **one** of the following questions: 12×1 = 12
- (a) Write an essay on the philosophical idea as discussed in ईशोपनिषद् ।
- (b) Discuss the role of कर्म to realise आत्मा in ईशोपनिषद् ।
5. Explain any **one** of the following: 6×1 = 6
- (a) यस्मिन् सर्वाणि भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः ।
तत्र को मोहः कः शोकः एकत्वमनुपश्यतः ॥
- (b) अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽविद्यामुपासते ।
ततो भूय इव ते तमो य उ विद्यायां रता ॥

6. Translate into Bengali or English any *two* of the following verses: 3×2 = 6

- (a) यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मन्येवानुपश्यति ।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न विजुगुप्सते ॥
- (b) विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयं सह ।
अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययामृतमश्नुते ॥
- (c) हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।
तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥

7. Answer any *two* of the following questions: 3×2 = 6

- (a) In which veda does the ईशोपनिषद् belongs to? What is its other name?
- (b) What is the meaning of the term अविद्या in ईशोपनिषद् ?
- (c) What is the meaning of the term मातरिश्वा in ईशोपनिषद् ?

—x—